

Jascha!

Jascha!

Johan Ruvelt

*Alle verhalen eindigen gelukkig.
Als je maar op tijd stopt.*

(Annie M.G. Schmidt)

Schrijver: Johan Ruvelt

Uitgever: Brave New Books

Veel dank aan Rob, Wilma, Miriam, Fons, Corrie en Astrid.

Coverontwerp: Loes Jott

Eerste uitgave: 2020

ISBN: 9789464050929

© Johan Ruvelt

Proloog

Ik schrók net zo!

Ik loop dus net mijn keuken in, en het was nog niet helemaal licht.

Nog steeds niet trouwens.

Zie ik in de gootsteen ineens twee joekels van spinnen zitten!

Alleen waren dat geen spinnen maar de kroontjes van twee tomaten die ik gisteren had gebruikt bij het koken. Dat begreep ik dus pas na een seconde of tien. En een hartslag of duizend.

Maar goed, daar wil ik helemaal niet over schrijven.

Ik wil je vertellen dat ik niet dood ben. Nu ik weer een beetje gekalmeerd ben, ga ik daar maar eens mee beginnen.

Ik ben niet dood.

Je zal je vast wel afvragen waarom iemand die gewoon nog leeft dat zo vertelt. Dat lijkt nogal een inkopper, hè? Misschien helpt dit: er staat een mooie grafsteen op de begraafplaats in Nieuw-Venep; met mijn naam, geboorte- en sterfdatum erop.

Ik lig daar alleen niet in.

Iedereen weet dat hoor. Het is een lege kist, want “het lichaam is nooit gevonden”. Dat snap je nu nog niet, maar dat komt nog wel. De politie, de rechtbank, mijn oude vrienden en vriendinnen, allemaal zijn ze overtuigd dat ik dood ben. Alleen mijn moeder, die doet soms heel goed net alsof ze het nog altijd niet wil geloven.

Ik denk er wel eens aan om haar op te zoeken en te laten zien dat ze gelijk heeft, maar ik kén haar... en ik ben bang dat ze er in blijft. Trouwens, zelfs zij heeft haar leven weer opgepakt. Dat moet ik niet ingewikkelder maken dan het al is.

Mooi bruggetje: ik kwam op het idee om dit boek te schrijven omdat ik ontdekte dat mijn moeder zulke mooie dingen had geschreven in haar dagboek. Zonder haar toestemming heb ik een paar van die pagina's opgenomen in dit boek. Ook zij schrijft

in de ik-persoon, dat zal nog wel verwarrend worden. Dat vind ik leuk, wat gemeen ben ik toch!

Ik denk dat ik de komende dagen een spannend afsluitend avontuur ga beleven en dat ik daarna dit boek kan afronden, daarom heb ik vandaag alvast deze proloog geschreven. Dat zag ik dat ze dat in andere boeken ook hadden en dat vond ik wel chic. Dus eh... tja. Veel leesplezier?

Groetjes,

Jascha!

1 maart 2020

DEEL 1

(1)

Ze zeggen dat het onmogelijk is om uit te leggen hoe het voelt om te bevallen. Alleen vrouwen die een kind hebben gebaard zouden dat kunnen snappen. Ze zeggen ook dat het niet uit te leggen is hoe een mannelijk orgasme voelt aan iemand die geen man is. Ik denk dat dat allemaal wel klopt. Uit eigen ervaring weet ik dat ik het gevoel van ongesteld worden nooit had kunnen begrijpen voordat ik het zelf voor het eerst werd.

Het gevoel dat je krijgt bij bungeejumpen lijkt erg op dat bij parachutespringen, of op de vrije val in pretparken. Die zijn alle drie niet te vergelijken met het gevoel dat je krijgt als je dezelfde val *serieus* maakt, als je weet dat het geen spel met een veilige afloop is. *Been there, done that.*

Sommige gevoelens, sommige ervaringen zijn te uitzonderlijk, te uniek om ingebeeld te kunnen worden door mensen die het niet hebben meegemaakt. En toch ga ik proberen mijn verhaal op te schrijven. Over mijn ervaringen. Over een gevoel dat nog veel unieker is dan ongesteld zijn of vallen. Het overkwam me niet één keer, maar vaak. Jij zult het niet kunnen voelen. Niet echt. Je zult het misschien niet eens willen geloven.

De plaats waar het voor het eerst gebeurde, was allesbehalve bijzonder: een bank bijna achterin de bus van Hoofddorp naar Kudelstaart. Ook het tijdstip of de datum was niet speciaal: niemand die ik kende was jarig of net jarig geweest, er zat nog lang geen schoolvakantie aan te komen want het schooljaar was pas een week begonnen; het was niet warm, koud of nat voor de tijd van het jaar en er was die dag niets gebeurd dat de moeite waard was om in mijn nog niet bestaande dagboek over te schrijven. Toch zal ik me die eerste paar seconden herinneren zo lang ik leef.

Niet als het bij die ene keer was gebeven! Dan zou ik, bewust of onbewust, deze herinnering vrij snel hebben veranderd in een onbelangrijke vreemde ervaring die uitsluitend veroorzaakt was door een kleine kortsluiting in mijn hersenen of zo. Niet meer dan een eenmalige bizarre black-out of een trip. Maar het

gebeurde wél snel nog een keer, een paar weken later. Het was september 2010, ik was 14 en zat net in 3VWO.

Ik was zo'n meisje dat alles had om jaloers op te worden, en dat desondanks zo onzeker was als meisjes van 14 nu eenmaal zijn. Ik was slim, mooi, muzikaal, sportief, goed in de dingen die ik leuk vond, en had meer vriendinnen dan ik aankon. Omdat ik elke jongen nog eng (want misschien wel leuk) vond, was elke bewonderaar er één te veel. Ik had er tientallen te veel.

In die tijd was ik me van al mijn gelukkige talenten niet bewust. Mijn ouders zijn uit Hollands calvinistisch hout gesneden en hadden daardoor liever dat ik met zevens en achten thuis kwam dan met negens of tienens. Voor de hoogste cijfers hadden ze geen goede houding paraat, dan werden ze stil, terwijl ze bij een rapport vol achten nog taart lieten aanslepen.

“We vinden je het bijzonderst als je lekker gewoon bent, Jascha,” zei mijn vader een keer. Toen hij dat zei was ik overigens nog een stuk jonger, maar die zin – vast terloops bedoeld en misschien niet eens wat hij precies wilde zeggen – heeft jaren door mijn hoofd gespoekt. Uiteindelijk begreep ik hem wel hoor, heel goed zelfs.

Mijn vader wilde zelf ook geen hoogvlieger zijn, dat pretendeerde hij tenminste. Hij was erg slim, net als mijn moeder. Als ik moest gokken zou ik nu hoogbegaafd zeggen. Maar hij was zo tevreden met zijn baan als data-expert dat hij nooit promotie wilde maken naar het management. Nou ja, dat was zijn kant van het verhaal. Ik hield er op mijn veertiende rekening mee dat hij te ongeduldig was met minder slimme mensen om ooit als manager te kunnen functioneren. En dat zijn bazen, hoewel waarschijnlijk niet zo intelligent als hij, slim genoeg waren om dat te doorzien. Pa heeft nooit verteld dat hij een promotie had afgewezen, alleen dat hij het niet wilde. Nikki en ik hebben het er destijds wel eens over gehad dat we allebei dachten dat hij de kans misschien nooit had gehad. Oh ja, Nikki is mijn enige zusje, dertig maanden jonger dan ik. Broers heb ik niet.

Nikki en ik lijken enorm op elkaar, behalve in uiterlijk. Wie ons voor het eerst ziet, overweegt geen seconde dat we familie zijn. Zij met haar prachtige donkere haar en bruine ogen, ik met mijn blonde haar en blauwe ogen. Pas als je ons met onze ouders ziet, zou er een kwartje kunnen vallen: ik heb meer de gezichtsvorm van mijn moeder en de kleuren van mijn vader, en bij Nikki is het andersom. Maar afgezien van dat uiterlijk; in aanleg en karakter zijn we bijna tweelingen. Dat heeft overigens nooit tot heftige ruzies geleid, zoals ik wel eens in boeken heb gelezen.

Ik heb van nature een aanleg om tics te krijgen. Als jong kind knipperde ik periodes lang heftig met mijn ogen, of schraapte ik om de haverklap mijn keel, of zat ik continu met mijn handen aan mijn haar. Vooral mijn vader kon daar soms radeloos van worden, wat hij dan uitte in opvoedkundig nogal averechts werkende uitroepen. Ik wilde er wel van af, maar zo gauw ik krampachtig met een tic probeerde te minderen, kwam er weer een nieuwe voor in de plaats. Met mijn voet tegen de tafelpoot tikken. Klikken met mijn tong. Niet bewust hè! Rond mijn elfde leerde ik dat ik mijn tic-gevoeligheid kon maskeren door zo goed als onmerkbaar wat met mijn vingers te bewegen. Ik heb erg flexibele vingers, waarschijnlijk omdat ik al vanaf mijn 7e piano speel.

Die twee dingen – de tics en de vinger-elasticiteit – hebben er vast aan bijgedragen dat ik die twee keer in de herfst van 2010 zonder er bij stil te staan mijn wijsvinger op de nagel van mijn pink legde. Linkerhand, bovenlangs, dus over middel- en ringvinger heen, en zonder hulp van mijn duim of de andere hand. Ik denk dat niet veel mensen dat kunnen – en wie het al kan, zal er nooit opkomen. Bij mij was dat de sleutel naar een wereld die mijn leven op zijn kop heeft gezet.

Want ineens was alles stil in de bus. Een stilte zo plotseling dat je er niet omheen kunt – het is het eerste wat je merkt, direct. Ik ben het later, in mijn dagboek, “mijn stiltes” gaan noemen. Niet alleen omdat die eerste gewaarwording zo overdonderend is, maar natuurlijk ook omdat het een redelijk gewoon woord is – mocht iemand ooit stiekem mijn dagboeken lezen dan verklapt het niet meteen alles.

Stilte. Geen kraakjes of piepjes, geen ademende mensen, geen windgeluid, niets. Zonder enige schokbeweging was de bus helemaal tot stilstand gekomen, en alles erin ook.

Ik keek naar links, en zag de man aan de overkant van het gangpad stilzitten – als een wassenbeeld, maar dan met een houding en gezichtsuitdrukking die je in Madame Tussauds niet zult aantreffen: het was zoals mensen er uitzien op een onverwachte foto waarvan ze willen dat ie snel wordt gedeletet. Ik wilde naar buiten kijken, maar terwijl ik mijn hoofd terugdraaide naar rechts, voelde ik een soort klik en toen was alles weer gewoon. De bus reed, er was geluid, de man aan de andere kant van het pad zag eruit zoals een man in een bus eruit hoort te zien. Ik begon te transpireren. Had ik net een of andere aanval gehad?

Thuis vertelde ik het aan mijn moeder, vroeg haar of ik naar een dokter moest. Ze wilde dat ik mijn temperatuur opnam, en toen die goed bleek te zijn vertelde ze leuke verhalen over déjà-vu's en kortsluiting in de hersenen en dat iedereen dat wel eens heeft. Dat zij zelf in bed soms onbedoelde trekken met haar armen of benen had, en over hoe Nikki als klein kind zeker twee keer slaapwandelde. En daarmee was het voorbij.

(2)

Ik mis je zo!

Vanmorgen was ik nog bij je, heb ik met je gepraat, om je gehuild. Zou je me gezien hebben? Er waren een paar wolkjes, ik heb zelfs even in de lucht gestaard of er een was die op je leek. Je zult wel denken dat ik gek aan het worden ben. En dan heb je gelijk.

De plek naast die van jou is nu ook bezet. Een man van 84 ligt daar. Hij wel.

Waar ik het bangst voor ben, is dat ik dingen van je ga vergeten. Nee, dat is niet helemaal waar. Waar ik het allerbangst voor ben is dat het waar is. Dat het allemaal echt waar is, en geen droom. Elke ochtend, een paar minuten nadat ik wakker ben geworden, dringt ineens het besef weer door dat je er niet meer bent. Elke ochtend krijg ik weer die klap.

Maar dat vind ik niet erg want die paar minuten ervoor, dat zijn de enige fijne minuten van de dag.

Dat ik dingen van je ga vergeten, dat wil ik niet laten gebeuren. Daarom ben ik mijn herinneringen aan het opschrijven. Ik wil kunnen doen alsof je er nog bent, alsof we nog op vakantie zijn in Frankrijk, maar zonder George. Dat je over een paar weken terugkomt. Over een paar weken. Elke dag opnieuw “over een paar weken”.

(3)

Zoals ik net al vertelde, zou ik die eerste keer in de bus waarschijnlijk compleet vergeten zijn als er geen tweede keer was geweest. Maar er kwam dus een tweede keer. En hoe. Ik herinner me er nog veel te veel van!

Ik zat net een maand in de derde klas. Mijn school was op twaalf en een halve kilometer fietsen van waar we woonden, en daarom fietste ik maar één dag per week; de andere dagen ging ik met de bus. Elke week één keer fietsen was niet iets wat ik *soms* deed, het was iets wat ik zelf wilde, wat ik moest van mezelf. Altijd op de eerste dag van de week dat het niet regende of ijzelde. Het werd heel soms uitstel, maar nooit afstel. Zelfs die keer dat het twee weken lang te glad en koud was om te fietsen, heb ik het in de weken erna ingehaald door twee keer fietsend te gaan.

Fietsen was zwaar en best ver, maar toch een paar minuten sneller dan met de bus. Met de bus kostte het ruim drie kwartier. Daar hoorde een overstap bij in Aalsmeer, zowel heen als terug. Er zaten altijd meerdere kinderen van mijn school in die bussen, dus vergeten om over of uit te stappen gebeurde nooit, behalve een keer toen ik me verslapen had. Als ik de route fietste, kwam ik ook bijna elke keer wel bekenden tegen – hoe dichter ik bij school kwam, hoe meer. Terugfietsen begon over het algemeen met een groepje, waarvan dan alle anderen eerder afhaakten omdat ze nu eenmaal dichterbij woonden of afsloegen naar Oranjewijk of zo. Ik vond het heerlijk om in mijn eentje te fietsen.

Die tweede keer dat het me overkwam, was opnieuw in de bus en ook weer op de terugweg van school naar huis; maar nu in de tweede bus, na de overstap. De bus was gestopt bij de een-na-laatste halte voordat ik eruit moest. De deuren waren opengegaan en ik bereidde me voor om bij de volgende halte uit te stappen. En toen ineens stond de tijd stil.

Ik was al op aan het staan, had een van die verticale stangen gepakt waar je je in een bus aan kunt vasthouden of omhoogtrekken, en die opsta-beweging ging heel langzaam

verder, maar de rest van de wereld stond stil. Ik keek om me heen en herinnerde me meteen de eerste keer, twee weken daarvoor. Ik had het weer! Wat was dit! De tijd stond stil, maar ik niet?

Er was geen ontkomen aan, ik wist meteen dat er iets heel bijzonders aan de hand was door die ongelooflijke stilte. Niet het soort gedempte stilte zoals wanneer je een watje in je oor stopt, want dan hoor je nog steeds van alles, alleen heel zacht. Het is ook niet het geluidsvacuüm dat je krijgt als je een volledig geluiddichte koptelefoon opzet. Dat vind ik akelig, trouwens! Maar zelfs dan hoor je nog wel de geluiden van je eigen oor – het bloed dat erin stroomt, geloof ik, en je ademhaling. Het is ook niet de stilte die volledig dove mensen “horen”, ontdekte ik later. Het is geen enge stilte, maar wel een overweldigende.

Mijn opstaande beweging ging dus in slow-motion verder. En toen stond ik daar in die bus. Ik keek om me heen en zag de medepassagiers onbeweeglijk zitten. De eerste keer was het binnen een paar seconden afgelopen geweest, nu duurde het veel langer. Omdat ik er van uit ging dat het elk moment weer voorbij zou zijn, probeerde ik zoveel mogelijk in me op te nemen van wat ik zag. Natuurlijk dacht ik dat ik droomde, maar dan een heel sterke lucide droom, die ik zo uitgebreid als ik kon aan mijn moeder wilde vertellen. Ik ging ervan uit dat ik in de bus in slaap was gevallen en dit in mijn onderbewuste verzon of zo. Klemtoon op ‘of zo’. Wat leek het dan allemaal scherp en 3D en realistisch! De mensen in de bus waren als versteend en zagen er stom uit, maar wel helemaal intact en concreet. Ik stapte het gangpad op en draaide me een kwartslag terug, half verwachting dat ik mezelf nog op mijn plek zou zien zitten. Zoiets had ik wel eens over uittredingen gelezen. Daar geloofde ik niet in, maar het leek even een acceptabele verklaring voor wat ik meemaakte. Mijn zitplaats was leeg, dat was het dus niet.

Ik keek naar buiten. Daar leek alles op het eerste gezicht heel gewoon, tot ik iets beter keek en in de lucht een paar vogels zag. Stil, zwevend of hangend in de lucht, net als op een foto, maar dan wel in 3D. De tijd stond niet alleen in de bus stil.

Ik vond de toestand rationeel nogal onaangenaam, toch *voelde* ik dat vreemd genoeg niet – niet in mijn hoofd en ook niet in mijn lichaam. Ik *wist* dat ik het een beetje eng vond. Alle fysieke dingen die bij verontrusting horen, zoals trillen of zweten of je wat raar in je hoofd voelen, die had ik allemaal niet.

Heb je wel eens door een zwembad gewaad? Waden, mooi woord. Mag ook in een rivier of de zee zijn hoor. Dat je met je voeten de bodem raakt; je hoofd is nog wel boven water maar verder niet zoveel meer. En dan lopen. Dat gaat langzaam hè? Nou, zo ongeveer voelde het ook om te lopen tijdens die stilte. Ik liep naar de openstaande deur van de bus, op maar een paar meter afstand, en dat was heel zwaar. Nee, niet zwaar, dat is niet het goede woord. Wat is dit lastig te omschrijven! Niet zwaar want ik werd er niet moe van en het kostte me geen enorme kracht. Dus op die manier is het misschien niet gelijk aan waden. Maar het was wel moeilijk, het ging langzaam. Gloeiende griebels, ik noem het langzaam, terwijl de tijd stilstond, dat slaat ook weer nergens op. Hoe beschrijf je dat nou toch. Ik wilde gewoon lopen zoals ik gewend was te lopen als de tijd nog aan zou staan, maar dat ging niet; het leek alsof ik de lucht vooruit moest duwen of zo.

Toen had ik nog niet door hoe dat kwam. Het was pas mijn eerste bewuste stilte hè.

Het ging niet alleen “traag”, er was nog iets raars aan de hand. Dat merkte ik terwijl ik richting de uitgang van de bus liep: de zwaartekracht was voor een groot deel weg! Niet helemaal weg dus en eigenlijk is dat het vreemdste, maar goed, zo beleefde ik het daar niet. Als we lopen zoals we altijd doen, dan beseft je niet hoe belangrijk de zwaartekracht daarbij is. Je zet een voet naar voren en die voet belandt vanzelf op de grond waardoor je je erop kunt afzetten en de volgende voet naar voren kan doen. Zonder zwaartekracht, of met weinig zwaartekracht, belandt die voet helemaal niet zo makkelijk op de grond. Die blijft er vrolijk boven hangen, hoe hard je de rest van je lichaam ook naar voren laat vallen. Want er is geen vallen. Nou ja, wel een beetje dus, gelukkig.

In sommige speeltuinen heb je van die draaiende regentonnen met een ijzeren rekje erlangs; dan kun je op dat rekje leunen en

met je voeten de regenton laten draaien onder je. Ken je dat? Daar lijkt lopen met heel weinig zwaartekracht wel wat op. Je kunt je met je voeten afzetten en verder komen, zolang je maar beseft dat je boven de aarde zweeft en er niet snel op terugvalt.

Ik bewoog naar de uitgang van de bus door de handvatten van de stoelen te gebruiken en mezelf daarmee wat sneller naar de grond te krijgen voor de volgende afzet. Die handvatten voelden ongeveer wel aan zoals die dingen horen aan te voelen, en daar verdween weer een theorieetje mee. Ik hield er blijkbaar rekening mee dat mijn hand er dwars doorheen zou gaan, alsof de hele wereld om me heen een groot hologram was. Niet dus. Blijven waarnemen, goed onthouden, Jascha!

Ik kon de rubberen rand van de naar binnen opengeklapte deur ook vastpakken, maar niet indrukken zoals je dat normaal kunt – althans, dat dacht ik toen. Ik bracht mijn hand tegen mijn gezicht aan en dat voelde ik goed, zowel met mijn wang als met mijn vingers.

Mijn bewegingen gingen op zijn schildpads. Dat ik mijn vingers, hoofd en nek wel op normale snelheid kon bewegen en dat mijn ogen ook niet vertraagd waren, besepte ik nog niet. Alles wees er intussen op dat dit geen droom was en ook geen virtuele realiteit, al hield een stukje van mijn bewustzijn er wel rekening mee dat ik dood was.

Ik stapte de bus uit, wat door het gebrek aan zwaartekracht nog een heel gedoe was, en keek om me heen. De buitenwereld zag er normaal uit, op die stilhangende vogels in de lucht na, en de mevrouw die was uitgestapt op deze halte. Die stond op één been, haar andere voet zweefde een paar centimeter boven de grond. In deze houding zou ze normaalgesproken zeker vallen; dit was niet stabiel. Dat was natuurlijk ook precies haar bedoeling, want ze was aan het lopen en ging elk moment neerkomen op die andere voet. Het was het soort momentopname dat je vaak genoeg op een foto ziet, maar daar kan je dan niet omheen lopen en dat kon ik wel! Ik raakte haar arm aan, of eigenlijk de mouw van haar donkerrode jas, gemaakt van een heerlijk zacht uitziende stof, wol of namaakbont of zo. Op het oog erg aaibaar. Die leek wel van steen.

Geen wind in mijn gezicht; het voelde niet koud en niet warm hoewel het toch wat frisjes was die dag. Geen geluid, geen beweging. Alleen mijn eigen beweging. Het lopen, dat wilde ik verder uittesten. In de verte, in de richting waar de bus heen zou gaan, waar ik woonde, zag ik een hondje met een man (soms zien ze er zo uit hè, dan is het niet man-met-hondje maar hondje-met-man; nou, hier dus ook) en ik besloot om die kant op te gaan om het lopen uit te proberen.

Dat lopen bleef heel traag en het irriteerde me dat mijn voeten niet vanzelf snel naar de grond werden getrokken. Als ik nog niet mijn volle voet op de grond had maar alleen mijn tenen of hiel, dan gleeed die voet weleens weg in plaats van me vooruit te duwen. Al proberend vond ik een manier die beter werkte. Als ik ver voorover helde kon ik zorgen dat mijn voet-afzet meer horizontaal dan verticaal was, waardoor ik niet zo lang hoefde te wachten tot mijn andere voet de grond weer raakte. Niemand kon me zien, daar ging ik althans voorlopig van uit, dus het mocht er stom uitzien als het maar werkte. Dit was iets makkelijker dan het waden, al was het nog steeds tergend traag. Ook deze beweging was weer een beetje vergelijkbaar met water; omdat ik zo ver voorover hing, leek het op het ondiepste deel van het zwembad, als je jezelf in zwemhouding voortbeweegt door met je voeten stiekem op de zwembadvloer te lopen. Of ben ik de enige die dat wel eens gedaan heeft? Mocht je het herkennen: ja, ik kon zo ook nog afzetten met mijn handen en dat deed ik dus ook steeds meer.

Ik durfde me trouwens niet hard naar boven af te zetten, want ik kreeg een visioen waarin ik me te krachtig afzette, de lucht in vloog en niet meer sterk genoeg terug naar de aarde werd teruggetrokken om ooit weer beneden te komen. Ik weet het, dat soort gedachtes, daar moet je Jascha voor heten. Dat bracht me op het idee van de lantaarnpaal die iets verderop langs de weg stond. Daar kon ik wel uittesten hoe hoog ik kon springen, als ik mijn armen er maar omheen deed. Dan zou ik altijd kunnen stoppen aan de bovenkant bij de lamp. Ik waadde/tijgerde er over de stoep naartoe. Ter hoogte van de lantaarnpaal rechtte ik mijn rug weer. Ik keek omhoog om te zien aan welke kant de

lamp zat, maar dit was geen goeie lantaarnpaal voor mijn test: er zaten verkeersborden op vastgemaakt. De volgende dan maar. Ik kreeg al meer handigheid en bijna plezier in dat gekke lopen! Deze lantaarnpaal was uitsteekselloos tot helemaal bovenaan bij de lamp en die lamp zat aan de straatkant dus ik stond goed, op de stoep. Nu moest ik alleen nog over die lage struikjes heen om er dicht genoeg bij te staan. Ik zette een voet op het struikje (15 cm hoog of zo?) en verwachtte dat mijn voet erdoorheen zou kraken tot de grond. Niet dus. Hooguit vijf millimeter zakte die in, de struik was sterker dan ik in deze toestand zwaar was. Ik stond op een paar kleine takjes, grappig. En er weer af, op de stoeprand. Mijn armen gingen om de lantaarnpaal, mijn handen in elkaar; ik zette me zo krachtig als ik kon af en sprong omhoog. Nog geen vijftig centimeter haalde ik, denk ik. Tegenvaller, maar vooral geruststellend. Ik zou niet in de wolken eindigen. Het weer terugvallen – eigenlijk: heel langzaam zakken – was bizar maar eerder leuk dan eng. Dat voelde niet als zwaartekracht, bedacht ik, het kwam over als een constante snelheid waarmee ik weer tot op de grond werd gezet.

Ongeveer daar zal ik voor het eerst hebben nagedacht over de meta van de situatie waar ik in zat. Ik was tot daar vooral bezig geweest met mijn zelfgegeven opdracht: neem alles in je op, vergeet niets zodat je het later aan mama kunt vertellen! Zo geconcentreerd was ik op wat ik voelde en wat ik zag, dat er geen plek was voor holisme (dat woord, holisme, gebruik ik nu expres, het is een gevleugelde, weinig betekende term onder mijn leeftijdsgenoten). Daar bij die lantaarnpaal vroeg ik me ineens af: wat héb ik nu, hebben meer mensen dit ook weleens en waarom weet ik dat dan niet, wat heb ik er aan, kan ik het zelf aanzetten en hoe zet ik het weer uit?

Anderen in mijn omstandigheden zouden misschien ook nog religieuze vragen hebben gesteld, of natuurkundige. Natuurkundige vragen heb ik later zeker nog gehad, geen religieuze. Tenzij je de vraag ‘ben ik dood?’ als religieus ziet (dat is-ie eigenlijk wel, want zonder latent geloof in “iets na de dood” zou je die vraag nooit serieus horen te stellen, maar dat zal ik natuurlijk niet toegeven).

Inmiddels was ik er wel van overtuigd dat het geen droom of trip of psychose was die ik had; ik meende dat het reëel was; ongeloofwaardig maar echt. Ik ging er van uit dat het elk moment kon eindigen dus ik piekerde me suf over wat ik ermee kon doen. Wat kun je als de tijd stil staat? Ik zou mensen kunnen uitkleden en dan vanaf een hoekje gaan kijken hoe ze erop reageren dat ze plotseling in hun blootje zouden staan. Hoewel, kon ik dat? Het rubber van de busdeur kon ik niet indrukken, de jas van die mevrouw voelde als steen – kon ik überhaupt iets bewegen? Ja, wel! De struik was een beetje ingedeukt net! Het was dus niet, wat ik blijkbaar even had gedacht, dat ik in een soort 3D-foto van een momentopname zat waarin ik niets van plaats kon veranderen. Dat moest ik maar eens verder onderzoeken: wat kon ik bewegen en wat niet? Niet mensen, zeker niet dat idee van dat uitkleden; want – en het spijt me dat dit de enige reden was waarom ik het niet wilde doen – de tijd zou toch maar nét weer gaan lopen terwijl ik daarmee bezig was.

Een ander ideetje kwam in me op: ik zou heel snel ineens op een andere plaats kunnen zijn, doordat ik in de stilte een stuk vooruit zou lopen. Voor mij zou dat alleen geen winst zijn: het kostte me nog steeds tijd ook al merkte niemand er iets van. Of nou ja, geen ‘tijd’, maar dan gedoe. Traag gedoe, het schoot niet op. Uit automatisme pakte ik mijn telefoon uit mijn broekzak, zonder speciale reden anders dan om te kijken of er nog iets was om te bekijken. Het scherm was helemaal zwart.

Ik kon verder niets bedenken. Ik had er nooit over gefantaseerd hoe het zou zijn om de tijd stil te zetten. Later begreep ik dat veel mensen dat wel gedaan hadden, dat er zelfs boeken over geschreven waren. Daar, bij die lantaarnpaal, kon ik alleen maar verzinnen dat ik vanuit efficiëntie het best richting huis kon gaan, en ondertussen uitproberen wat ik kon bewegen en wat niet.

Wat ik nu opschrijf is wat ik me er nog van herinner. Ik denk vaak nogal veel dingen tegelijk en dat zal toen niet anders geweest zijn. Mijn verwondering, bewondering, verbijstering en nieuwsgierigheid stonden op de hoogste stand, dus ik zal me

vast ook vergaapt hebben aan alles wat ik alleen in beweging kende maar nu stil zag, zoals overhellende fietsers in een bocht of zo. Die gedachten herinner ik me niet meer; wel dat de overheersende gedachte was: blij waarnemen, haal er uit wat je kunt, want dit kan elk moment stoppen. Een positieve gedachte die zou omslaan. Dat herinner ik me dus nog wel erg goed.

De route naar huis vanaf die bushalte – niet de halte waar ik normaal uitstap maar eentje eerder – is een halve kilometer en dat is een heel eind om te tijgeren. Niet vermoeiend, wel vervelend. Er was ook weinig te beleven – het is een modern geasfalteerde dijk-achtige straat met aan de linkerkant stukjes sloot met af en toe een inrit ertussen. Rechts wisselen blokken nieuwbouwwijk af met stukken weiland totdat de wijk waar ik woon serieus begint.

Ik tijgerde tot een paar meter voor de hond met de meneer, daar ging ik rechtop staan; de tijd zou toch maar ineens weer beginnen terwijl ik vlak bij die misvormde wolf was. Nepwolven zijn niet zo dol op neptijgers, lijkt me, dus dat stel wandelaars passeerde ik wadend in plaats van tijgerend, wat weer zo traag voelde dat ik uitgebreid om me heen keek. Het water aan de overkant, zou ik dat kunnen bewegen, er mijn hand in steken? Om dat te testen moest ik de weg oversteken en wat nou als tijdens die oversteek de tijd begon en ik helemaal in de war zou zijn of in elkaar zou zakken, dan werd ik misschien wel aangerezen. Dit was geen droom. Als kind had ik een keer een droom gehad waarbij ik in een vrachtwagen reed en toen expres tegen bomen aan knalde omdat ik wist dat het een droom was. Hier in deze stilte was ik me bewust van de echtheid van de wereld om me heen.

Eenmaal voorbij de gevaarlijke hond liet ik me weer vallen – langzaam zakken – tot de tijgerhouding. Die voortbeweging voelde tenminste wat sneller. Het zag er waarschijnlijk wel belachelijk uit. Ik wilde zo snel mogelijk thuis zijn, om de kans om in deze houding op straat aangetroffen te worden, zo klein mogelijk te maken. Nog een geluk dat er weinig mensen op de been waren. Iets verderop ging ik rechts de eerste zijstraat in die ik kon nemen om naar huis te gaan. Ik had ook de tweede of

derde kunnen nemen, maar hoe korter ik langs de grote weg zou tiggeren, hoe beter het me leek. Eenmaal in die zijstraat, veilig uit het zicht van het verkeer, stopte ik bij een nogal volle voortuin. Ik ging naar een struik met rode besjes, nam er een tussen mijn vingers en kneep erin. Even dacht ik dat die van steen zou blijven voelen, tot ik zag dat het besje toch een beetje van vorm veranderde. Het ding werd iets platter, maar het sprong niet open, hoe hard ik ook duwde. Wat in mijn beleving frappanter was: ik kon het besje door de lucht bewegen, naar me toe bijvoorbeeld. Als ik het losliet dan bleef het op precies die plek hangen. Nog steeds ingedrukt, het ging niet terug naar rond. Er lag een bal in de tuin. Daar waadde ik naar toe en ik probeerde het lichte ding op te tillen. Ook nu dacht ik even dat het niet zou lukken, tot de bal bijna ongemerkt door mijn tilactie van plek bleek te veranderen. Het was moeilijk om hem te laten bewegen, maar dat was alleen omdat het traag ging, niet omdat het kracht kostte. Zonder enige moeite, afgezien van geduld, tilde ik de bal tot ooghoogte. Nee, niet tillen. Schuiven is een betere beschrijving. Ik schoof de bal door de lucht zoals je een kopje over een tafel kan schuiven. Alleen dan verticaal.

Terwijl ik verder naar huis tiggerde dacht ik na over de bal en de bes en de andere voorwerpen die ik bewogen had. Alles wat ik tot nu toe had aangeraakt, de jas van de mevrouw, de grond, de bal, het besje – al die dingen voelden aan als steen. Er was geen temperatuursensatie, geen zachtheid, alleen de weerstand van de materie. Een weerstand waar ik niet doorheen kon, maar het geheel kon ik wel bewegen. Zelfs het tuinbankje, een licht exemplaar, had ik aan één kant omhoog kunnen schuiven door de lucht. Dat hing nu scheef omhoog met nog twee poten op de grond.

Wat duurde dit trouwens lang, zou die tijd niet zo langzamerhand weer eens moeten gaan lopen?

Na een kleine eeuwigheid van nul seconden kwam ik bij ons huis aan. Ik was zonder er bij na te denken naar de achterdeur getijgerd. Daar ging ik weer rechtop staan; ik keek naar binnen en zag Nikki aan de tafel zitten. Dat was zo onwezenlijk! Tijdens deze tijdstilte had ik alleen onbekende mensen gezien en dingen van steen of hout of plastic die overal hadden kunnen zijn, ook al

was het mijn eigen wijkje. Maar nu ik daar een bekende zag, en dan niet eens zomaar een bekende maar mijn dierbare zusje, kreeg ik een soort brok in mijn keel, een rilling over mijn rug, een, een... alleen dan uitsluitend in mijn hoofd. Er zat niet echt iets in mijn keel, er rilde niet echt iets over mijn rug. Dat heftige emotionele gevoel van haar daar zien, dat was alleen in mijn hoofd, en dat realiseerde ik me. Testen! Ik kneep mezelf in mijn pols en merkte dat ik dat wel voelde, maar hoe hard ik ook kneep: niet als pijn in mijn arm of vingers, alleen als huid-huidcontact. Die aanraking was ook niet warm, niet koud, niet kriebelend. Dat was raar. Normaalgesproken als ik dacht aan kriebel, dan kreeg ik altijd meteen ergens aan mijn lijf jeuk. Nu nergens. Niet aan mijn tenen, niet bij mijn oor of in mijn neus, nergens.

Ik zag mijn eigen spiegeling in het raam waar ik Nikki doorheen kon zien zitten. Als ik bewoog, zag ik mijn spiegelbeeld ook bewegen. Alles was stil, behalve ik. Ja, dat wist ik al, maar nu zag ik het ook. Dat was confronterend en niet alleen omdat mijn haar ellendig zat. Ik deed mijn hand door mijn haar om het beter te laten vallen, maar het viel niet. Het bewoog mee zolang mijn hand er doorheen ging, en precies op die plek bleef het zitten. Wat een stom gezicht! Zou ik de achterdeur kunnen openen?

Nikki was dertig maanden jonger dan ik en had officieel de diagnose hoogbegaafd gekregen toen ze een jaar of vijf was. Dat ze al in de brugklas zat terwijl ze nog geen twaalf was, was daar een gevolg van. Mijn ouders hadden geprobeerd om haar zo lang mogelijk op de basisschool te houden, juist om te voorkomen dat ze als piepkuiken tussen de jonge studenten in de klas zou komen, maar dat was uiteindelijk net niet gelukt. Hoe hard de school ook geprobeerd had om haar voor de gewone lesstof met het normale tempo mee te laten gaan en haar intussen bezig te houden met “verbreding” – vakken die je normaal niet op de basisschool krijgt zoals Spaans en filosofie en programmeren – toch was ze halverwege groep 7 compleet klaar geweest en had ze de eindcito op VWO-niveau gemaakt. Gelukkig was er een middelbare school in Heemstede die speciale klassen had voor jonge of te slimme instromers.

Ik had iets minder geluk gehad dan Nikki – geen idee hoe begaafd ik ben, maar ik heb me op de basisschool rotverveeld en mijn enige verbreding was de pianoles, en die was thuis. Daar stond weer tegenover dat ik op een leukere school zat (ironische smiley).

Door de ervaringen die ik onderweg had gehad met het verplaatsen van voorwerpen was de beweging van de deurknop niet meer onverwacht: die kon ik rustig naar beneden draaien. Het kwam ook niet als verrassing dat hij niet terugsprong nadat ik hem losliet. Ik zette nog wel een voet tegen de muur naast de deur toen ik de knop opnieuw pakte en de deur naar me toetrok, maar bij het opentrekken besepte ik dat dat niet nodig was. Ik kon de deur openen – niet door er met kracht aan te trekken, maar door hem rustig te verschuiven door de lucht, om zijn scharnier-as.

Het rook alleen niet naar ons huis. Het rook helemaal niet. Ik snoof een keer zo diep als ik kon, en dat had een sensationeel effect. Niet doordat ik iets rook, want ik rook helemaal niets. Maar ik hoorde mezelf snuiven. Ik hoorde! Een paar tonen lager dan normaal (een kwart of een terts lager, denk ik), maar het was geluid. Het eerste geluid in de stilte.

Nikki speelde geen piano, die speelde liever computerspelletjes en dat was ze nu ook aan het doen. Ze zat als een wassen beeld aan de tafel naar de tablet te staren, met één hand die erboven zweefde. Het scherm leek helemaal zwart. Ik durfde haar niet aan te raken, want zij zou ook wel van steen voelen. Ik schoof de stoel naast haar naar achteren en ging erop zitten. Dat ging veel trager dan die zin suggereert, maar ik ga wat meer samenvatten. Gaan zitten was: terwijl ik boven de stoel hing, mezelf met de billen op de zitting trekken door die zitting aan de zijkant vast te pakken. Zodra ik daarop zat, zakte de stoel met mij erop een paar centimeter, want – deduceerde ik – ik had de stoel niet over de vloer naar achteren geschoven, maar door de lucht, niet bewust hoor! Op het moment dat ik erop ging zitten, zweefde hij nog. Blijkbaar had ik als enige in het tijd vrije universum een soort zwaartekracht en gaf ik die door aan het voorwerp waar ik op zat?

Van mij mocht de tijd wel weer beginnen. Wat zou Nikki schrikken als ik ineens naast haar zat! Misschien wel te erg? Ik zou haar natuurlijk gelijk vertellen wat er gebeurd was, zou ze het geloven? Ja, Nikki wist het altijd meteen als ik loog en andersom was dat ook zo. Niet dat we per se de waarheid van elkaar hoefden te weten, maar er was een soort onuitgesproken code tussen ons dat we het niet aan papa en mama lieten merken als we wisten dat de ander loog. “Benieuwd of ik ooit mag weten wat er wél waar is,” had ik een keer zachtjes tegen haar gezegd toen ze onze ouders iets op de mouw had gespeld.

Misschien moest ik haar niet zo laten schrikken, kon ik beter naar mijn kamer gaan. Maar ze moest wel weten dat het echt was en dat ik naast haar had gezeten! Op de tafel lagen ook een pen en een boodschappenlijstje, daar kon ik net bij en die trok ik naar me toe. Ik probeerde op het papiertje iets te schrijven, waarschijnlijk ‘Ik zit nu naast je, Jascha!’. Maar de pen was leeg. Ik pakte – en zoals je begrijpt ben ik nu daadwerkelijk aan het samenvatten want al die narigheid van traag en lastig weet je nu wel – een paar andere pennen uit het schrijfwarenmandje in de hoek van de kamer en probeerde die uit, maar met geen van alle kreeg ik iets op het papier. Dat kon dus niet tijdens stiltes, schrijven. Stom.

En ik wilde dat het ophield, dat gestilsta van de tijd. Liefst nu! Uit sommige nare dromen word je wakker. Misschien zou slapen helpen? Ik ging (lang verhaal) naar mijn kamer en ging op bed liggen. Dat liggen voelde ook weer heel anders dan normaal door het gebrek aan noemenswaardige zwaartekracht. De matras en zelfs het dekbed deukten nauwelijks in en voelden als steen, maar zonder pijnlijk hard of koud te zijn. Ik sloot mijn ogen en probeerde aan niets te denken. Aan niets denken, echt iets voor mij, maar niet heus. Dan denk ik dus alleen maar aan waarom ik nou toch de hele tijd aan het denken ben dat ik nog steeds niet aan niets denk. Terwijl ik tegelijk de verwarrende ervaring vanaf de bus nog eens doornam. En aan Groundhog Day dacht, die film waar dezelfde dag steeds opnieuw begint. Zoiets wilde ik nu: in slaap vallen en dan wakker worden in de bus bij de stille halte en dat de bus dan optrekt. Uiteindelijk gaf ik het op. Dit werd ook niks. Ik was niet moe en ik werd niet slaperig en er

ontspande niets aan me. Integendeel, ik voelde stress in mijn hoofd, paniek bijna, toen ik verzon dat ik voor eeuwig in deze hel zou moeten blijven.

Daar zat ik dan, op mijn bed, in mijn kamer, te staren naar de muren die ik elke dag meerdere keren zag, waar ik zo vaak inwendig tegen geschreeuwd en gevloekt en gehuild had, en die nu mijn radeloosheid weerkaatsten. Kom dan terug, tijd! Ik wil terug naar... terug naar... wacht eens.

Die filmserie, Back to the Future, ging door mijn hoofd. Daar was iets mee. Ze zetten daar de tijd nooit stil; ze sprongen er alleen doorheen, van het verleden naar de toekomst en weer terug. Maar als ze dan in het verleden iets veranderden, iets aanpasten, dan was het heden waar ze naar teruggingen ineens heel anders dan het heden waar ze vandaan kwamen. Dat! Misschien – en ik moet toegeven, het was een vergezocht idee, maar wel het enige dat ik had! – misschien had ik geen dingen mogen verplaatsen, misschien moest ik zorgen dat alles weer precies zo was als toen de stilte begon?

Achteraf weet ik dat daar een belangrijk stuk waarheid in zat, maar ook een hoop onzin. Toen wist ik alleen maar dat dit het beste was dat ik kon bedenken: alles precies zo achterlaten als ik het had aangetroffen en weer teruggaan naar de bus. Wat had ik allemaal veranderd? De bal in die tuin en het bankje daar ook en de deur van thuis en het boodschappenlijstje en de pennen. Misschien zelfs wel de struiken bij de lantaarnpaal. De gevoelens in mijn hoofd waren met elkaar in gevecht. Paniek dat de tijd maar niet verder wilde gaan, en dat ik geen idee had hoe dat kwam. Opstandige boosheid dat ik dat hele eind weer terug zou moeten naar de bus. Wanhoop omdat ik geen overtuiging had dat dat wel zou werken, en wat nou als het niet werkte? En gedrevenheid, gedrevenheid om het te doen, om terug te gaan en alles weer in de oude staat te brengen.

Natuurlijk wist ik niet meer waar de pennen en het boodschappenlijstje precies hadden gelegen; ik vertrouwde op enige coulance bij de afdeling tijdstilzetterij. Stoel weer op zijn plek, deur uit en dicht en deurbank terug omhoog (maar geen klik), dan tijgerend naar de tuin van de bal en het bankje. Een

eeuwigheid. Daar bal en bankje weer terug. Verder terug. Meer eeuwigheden. Om de hoek zag ik gelukkig de hond met de man nog versteend zijn, en de bus stond ook nog in de verte op me te wachten. Ik wist niet meer goed bij welke lantaarnpaal ik gesprongen had, kon bij geen enkele struik zien dat daar net nog iemand op gestaan had, dus ook die kon ik niet terugbrengen in originele staat.

De onzekerheid werd nog erger toen ik me Quantum Leap herinnerde. Dat was een heel oude tv-serie waar mijn ouders een DVD-box van hadden en waar we met het hele gezin veel afleveringen van bekeken hadden. In die serie springt de hoofdpersoon door de tijd, komt hij steeds in de huid van een andere persoon in een ander jaartal, en dan moet hij heroïsche dingen doen om een schrijnend probleem uit de geschiedenis op te lossen. In die serie is het helemaal niet nodig dat hij op dezelfde plek terugkeert om een volgende sprong te maken. Hij moet juist iets veranderen aan de situatie in het verleden om verder te mogen. Zat ik wel in Back to the Future, of moest ik misschien eerst iemands leven redden voor de tijd weer zou beginnen?

Ik kreeg steeds minder vertrouwen in mijn plan; de wanhoop begon het duidelijk te winnen van de gedrevenheid. Toch maar afmaken dit plannetje, dacht ik met een laatste restje geloof in een goede afloop. Ik klom de bus in, keek nog eens goed om me heen. Waar zat ik ook alweer? Ik speelde het begin van de stilte opnieuw af in mijn hoofd – dat moet dan dus dáár zijn geweest. Ik had natuurlijk ook kunnen kijken waar mijn tas stond; dat besepte ik zodra ik die op de stoel naast mijn zitplaats zag staan. En toen gebeurde er iets wonderlijks. Ik wilde gaan zitten op de plek waar ik had gezeten, zette daarom eerst een voet tussen de stoel en de rij ervoor, en meteen voelde ik iets trekken aan mijn been en voet, of nee, het voelde alsof mijn been even werd afgeremd. Als ik mijn been verschoof door die ruimte heen, was er één plek waar hij kort werd vastgehouden. Heb je wel eens een golfbal gezien die wel de hole raakt, maar er nét niet invalt? Die bal rolt in een rechte lijn over het gras, maar krijgt eventjes een knikje, en daarna rolt ie toch weer verder. Zo'n soort effect was het waar mijn been doorheen ging. Wow! Ik begon iets te vermoeden en zodra ik ging zitten werd dat vermoeden

bevestigd: er was een plek in de ruimte waar mijn lichaam beter geaccepteerd werd dan op alle andere plekken – en dat was precies de plek waar de stilte begonnen was! Mijn romp ging automatisch in die plek, dat voelde ik. Mijn linkerbeen was al als eerste vastgeklikt, zonder veel moeite kreeg ik mijn rechterbeen ook in zijn juiste ruimte. Daarna mijn hoofd. Vastklikken, zo ging ik het noemen, omdat ik er geen beter woord voor vond. Mijn billen, zo bleek door het vastklikken, waren al van de zitting af. Ook bijzonder: als ik was vastgeklikt trok dat kleine beetje zwaartekracht dat ik in de stilte steeds had gevoeld, niet meer aan dat deel van mijn lijf. Ik merkte dat ik enthousiast werd – dit was nieuw en werd ineens geloofwaardig kansrijk! Van mijn rechterarm en -hand kon ik de exacte plek vinden door te beginnen met mijn schouder en dan steeds meer klikgevoel te zoeken, bovenarm, onderarm, handpalm en dan mijn vingers. Zo herontdekte ik dat die hand al om de stang zat voor mijn neus. Terwijl mijn rechterarm op de goede plek zat, bewoog ik iets te veel met mijn hoofd zodat die weer losklikte, maar dat had ik snel weer hersteld. De linkerarm leek eerst ook soepel in de klik te gaan, maar de vingers kreeg ik niet goed. Het voelde alsof alles van mijn lijf nu vastgeklikt was, behalve de vingers van mijn linkerhand. Hoe had ik mijn hand gehouden? Ik wist het niet meer! De paniek sloeg opnieuw toe. Met de stevige bijgedachte: zal je zien dat ik zo helemaal geklikt ben, en dat de tijd dan nog steeds stil blijft staan.

Dit wist ik zeker: deze angst wilde ik nooit meer voelen.

Rustig blijven, Jascha, prentte ik mezelf in. Mijn linkerarm en handpalm zaten al goed. Nu gewoon vinger voor vinger de klik zoeken. En zo ontdekte ik, in mijn hoofd inwendig trillend van machteloosheid, uiteindelijk dat het topje van mijn linkerwijsvinger bovenlangs op de nagel van mijn linkerpink had gezeten. Ik hoorde geluid. De mensen in de bus bewogen weer.

Door de vreemde manier waarop ik mijn vingers moest plaatsen om terug te keren, had ik wel meteen een sterk vermoeden dat dát de trigger was geweest waardoor de tijd gestopt was. Een goede hypothese, meer was het niet. Een hypothese die ik heel makkelijk had kunnen uittesten, maar dat deed ik niet. Te

overstuur. Te bang om die radeloosheid opnieuw te voelen, te bang voor de angst. En ik vond het ook rationeel compleet onzinnig – wat heb je eraan om de tijd stil te zetten als je toch weer op precies dezelfde plek moet terugkeren en niets van plaats mag veranderen?

(4)

Oud worden. We hebben het er met oma vaak over gehad, dat het eerst leuk lijkt maar steeds minder leuk wordt. Dat mensen die hopen dat ze oud worden, meestal niet beseffen dat die extra jaren er alleen maar aan het eind bijkomen.

Je plaagde me graag met mijn eerste tekenen van ouderdom, althans de paar die je kende: mijn leesbril, hoe je op sportief gebied alles van me won, mijn haarverf. Andere dingen kon ik gelukkig privé houden: de ingegroeide teennagel en dat ik een twijfelachtig uitstrijkje had en zeker wist dat het mis was; dat ik pas na de gynaecologische ingreep en de gunstige uitslag van de weefseltest weer adem durfde te halen... dat heeft niemand thuis ooit geweten.

Je plaagde me door op je eigen strakke buik te wijzen en dan te zeggen: “Kijk mam, net zoals jij op zwart-witfoto’s!” Wat konden we elkaar heerlijk plagen.

Ik heb een hekel aan oud worden, boos op waar ouderdom oma toe gebracht heeft. Maar die gevoelens staan in geen enkele verhouding tot de woede en haat die ik voel, nu jij nooit meer oud zult worden. Dat je nooit meer grapjes gaat kunnen maken als ik over een paar jaar haaruitval heb, door de overgang moet, misschien wat gehoor verlies, Tena Lady moet verstoppen waar vroeger de pil en de condooms lagen. Dat ik nooit meer tegen je kan zeggen: “Ja lach maar – je mag hopen dat je op mijn leeftijd zoveel leuke herinneringen heb als ik! Al gun ik je wel een lievere dochter.” Dat we daar nooit meer samen om dubbel gaan liggen. Ik mis je, Jascha!

(5)

Ik kwam voor de tweede keer die dag thuis. Nikki zat aan de keukentafel te spelen op de tablet, er lag een boodschappenbriefje op tafel, en een pen. Dat was alleen helaas allemaal niet zo uitzonderlijk. Ik had zo mijn best gedaan om goed op te letten tijdens de stilte, maar had niet gedacht aan het onthouden of er dingen op een bijzondere plek stonden, thuis of onderweg. Hoe levensecht het ook gevoeld had, het zou nog steeds een soort droom kunnen zijn geweest. Ik had ook nergens iets achter kunnen laten om mezelf te bewijzen dat ik hier al eerder geweest was, want alles moest terug op zijn oude plek. Als ik er al aan gedacht had. Het was pas nu ik voor de tweede keer de keuken in stapte dat ik bedacht dat ik wel eens aan bewijs voor de echtheid van de stilte had kunnen denken. Was ik misschien gewoon gek aan het worden? Dat idee streepte ik overtuigd weg. Maar of ik anderen ook zo makkelijk zou kunnen overtuigen? Zou ik het durven vertellen aan mama, of aan... Nikki stak haar hoi-hand op, een signaal dat behalve hoi ook nog zoiets betekende als “nu even niet, ben net een highscore aan het halen”. Dat kwam me eigenlijk wel goed uit.

Ook aan mijn slaapkamer kon ik niet zien dat ik daar zojuist al geweest was. Ja, de deur stond open, maar dat stond ie zo vaak als ik er niet was. En het bed was wat rommelig, precies alsof er iemand zonder gewicht op gelegen had, maar ook precies zoals het er bijna elke dag uitzag. Ik merkte dat ik zachtjes begon te trillen. De angst die ik in mijn hoofd had gedacht maar niet had gevoeld, de angst dat ik voor altijd in een stilgezette tijd zou zitten, de angst van de eenzaamheid en de machteloosheid – die angst vond nu ineens de weg naar mijn lijf. Ik keek in de grote staande spiegel die in de hoek van mijn kamer stond en zag tot mijn geruststelling dat het nog wel meeviel met me. Ik kreeg zin om piano te spelen. Dat kalmeert, omdat het op commando emoties naar keus kan oproepen, en dus andere emoties dan die ik nu had. De piano beneden was elektronisch en kon ook, dankzij de koptelefoon, bijna geluidloos worden bespeeld. Daar zat ik het eerstvolgende halfuur.

De middag werd avond, de avond werd nacht en ik sliep wonderlijk goed. Het lukte me om zo min mogelijk te denken aan die nul seconden die bijna een oneindigheid waren geworden. Ook in de dagen die volgden, dacht ik er maar weinig aan. Alleen als ik me bewust werd dat ik met mijn vingers aan het bewegen was, lette ik een paar keer goed op dat ik mijn linkerwijsvinger niet over mijn middel- en ringvinger bewoog. School, huiswerk en sociaal leven namen me verder heerlijk in beslag.

Ik ontkende niet wat er gebeurd was; ik wist dat het me overkomen was, had gewoon geen zin om er vaak over te denken. Alleen als ik me bijzonder op mijn gemak voelde en de angst van me af kon zetten, liet ik het toe. Bijvoorbeeld een keer toen ik in de natuurkundeles zat – wat ik een erg leuk vak vond – dacht ik over hoe mijn ervaring niet leek te kloppen met wat ik op school leerde. En ook weer wel. Er was geen actie=reactie in de stilte, want snelheid is afstand gedeeld door tijd en de tijd was nul. En als er geen snelheid is, is er ook geen kracht, geen impuls, geen energie. De objecten die ik tijdens die stilte had bewogen, die had ik ook geen snelheid kunnen geven, niet een duw waardoor ze iets verder waren doorgesleden. Ik had ze alleen verplaatst, verschoven in de ruimte. Ze bewogen mee met mijn handen en stopten daarmee zo gauw ik ze losliet. Maar volgens welke natuurwetten dat dan was – en al helemaal hoe mijn eigen beweging daar ergens in paste, dat leek me hogere natuurkunde.

Soms fantaseerde ik erover om het nog een keer te proberen. Dan vertelde ik mezelf dat ik nu toch wíst hoe ik er weer uit kon komen, dat de paniek niet meer zou hoeven toeslaan. Maar dan probeerde ik te bedenken wat ik er voor plezier uit zou krijgen, wat voor geintjes ik zou kunnen uithalen, wat ik eraan had. En dan bedacht ik niets. Tegenover dat ongemakkelijk trage bewegen en die twijfel of ik wel weer terug zou kunnen in de tijd, moest toch op zijn minst iets staan waar ik dubbel van kon liggen of heel rijk van kon worden!

Er was nog een andere reden dat ik het niet voor de lol nog een keer probeerde. Een bijzonder vage maar effectieve theorie, die me bij twijfel telkens weer overtuigde dat ik het niet moest doen.

Ik herinnerde me het sprookje van de geest uit de fles. Een of ander sprookjesfiguur wrijft over een oliekan, en dan komt daar een geest uit en die geest vertelt de wrijver dat hij (of zij!) drie wensen mag doen. Precies drie, niet meer. Nou, mijn wijsvinger-op-de-pinknagel was misschien wel voor mijn sprookje wat het lampgewrijf was in dat andere verhaal. Misschien kon ik de tijd maar precies drie (of wat mij betreft vijf) keer stilzetten en was de magie dan op. Als dat zo was (ja, erg logisch was het niet, maar dat was de stilstaande tijd ook niet, dus dat streepte ik tegen elkaar weg) dan moest ik er wel voor zorgen dat ik er maximaal gebruik van ging maken! En zolang ik nog helemaal niets zinnigs bedacht had dat ik zou kunnen doen tijdens een stilte, moest ik maar zuinig zijn.

Alleen in theorie zijn theorie en praktijk gelijk. De werkelijkheid ontstaat meestal veel spontaner dan het plan. De volgende keer dat ik de tijd stilzette was lang niet zo doordacht als ik had besloten dat die zou zijn. Ik had in die tijd verkering met Arjen, een hartstikke lieve jongen die me nooit heeft durven vertellen dat hij veel verder wilde gaan dan we gingen – en die nooit geweten heeft dat ik al verder was gegaan. Arjen was slim, aardig, heel sportief en zijn ouders waren zo succesvol dat hij alleen al door zijn erfenis later een prima kostwinner zou kunnen worden. Maar daar dacht ik in die tijd nog helemaal niet aan. Ik had verkering met Arjen omdat zo'n beetje alle jongens met me wilden, en het hebben van een sportief vriendje hield de meesten daarvan op afstand.

Arjen zat een klas hoger en dat was handig omdat we elkaar dan niet te vaak zagen, maar op die avond miste ik hem. Het was vrijdag 8 oktober 2010, twee dagen voor de magische tien-tien-tien, en “Klassenraad 3” had bedacht dat dat een perfecte datum voor een klassenavond was. Bijna iedereen kon, behalve Jermaine omdat Aruba een Nederlandse gemeente werd en zijn familie daar een eigen feestje voor bouwde. Arjen mocht natuurlijk ook niet komen, want het was alleen voor de derde klassen. Ik ging samen met Melissa, die al vanaf de brugklas mijn beste schoolvriendin was. Het was een braaf feestje in het gebouw van de plaatselijke padvinderij waar blijkbaar een klasgenoot of leraar lid van was. Er mocht niet gerookt worden

en er was geen alcohol. Dus een niet zo kleine groep, vooral jongens, had zich alvast ingedronken. Ik haat dat. En als ik het toen nog niet haatte, haatte ik het na die avond.

Het was heerlijk weer, een soort nazomer. Omdat we nog onderbouw waren, begon het feest om acht uur en moesten we allemaal om half twaalf weer weg zijn. Er waren twee mentoren; die hielden zich schuil in het keukentje waar de frisdrank uitgedeeld werd, terwijl in de grote ruimte een lokale amateurdeejay zijn best deed om de sfeer erin te brengen. Zijn methode: zo min mogelijk verlichting en lekker hypnotiserende muziek. Soms dance, soms hits, en na een tijdje steeds meer r&b voor de hormonen. Bij gebrek aan beter besloten Melissa en ik de toon te zetten en dankzij ons had de deejay geen lege dansvloer.

Erwin was een van de jongens die ik door de verkering met Arjen een beetje van me af had kunnen houden. Lastige knul om te beschrijven. Te veel gel in zijn te lange haar. Te weinig baardgroei voor zijn keus om het niet te scheren. Schattige neus en mond, boze ogen. Deed al vanaf halverwege de tweede alsof het slechts een kwestie van tijd was voor ik zou begrijpen dat we voor elkaar bedoeld waren. Bij hem leek zijn stoerdoenerij niet uit onzekerheid te komen zoals bij de meeste andere jongens, bij hem was het meer natuurlijk, een soort aangeboren zelfoverschatting die niet met argumenten kon worden getemd. En die avond was hij een van de indrinkers.

Rond half tien, bij het begin van het eerste nummer dat geschikt was voor bubbling, stond hij meteen achter me. Behoorlijk dicht achter me. Voor de duidelijkheid: ik had niets tegen spannend dansen, integendeel. Dit was nog ruim voor de #metoo-opkomst en dus al helemaal voor de preutse overdrijving die daar op volgde en die helaas ook #metoo bleef heten. Ik was oud en wijs genoeg om mijn grenzen te kennen en die grenzen waren afhankelijk van wie het betrof. Als jongens hun geslacht tegen mijn billen aan hard wilden laten worden, moesten ze dat vooral doen – daar had ik geen bezwaar tegen. Maar zolang ik het niet uitdrukkelijk toestond, bleven ze met hun handen van me af. Dat bijna alle aangeschoten jongens met een beetje libido en lef bij

alle in hun ogen leuke meisjes probeerden overal aan te zitten, en dat een paar van de meisjes – onder invloed van alcohol of grote behoefte aan bevestiging – daar graag aan meededen, dat was geen blanco cheque voor alle jongens bij alle meisjes. En al helemaal niet bij alle Jaschas en al helemaal niet op 8 oktober. Deze avond was niet bedoeld om een uitzondering te gaan worden op de regel. Erwin deed zijn armen om me heen. Daar kon ik ruim op tijd mijn eigen armen op goed doordachte plekken onder stoppen zodat hij niets kon raken; maar toen hij ging graaien pakte ik zijn handen en leidde die onmiskenbaar terug, van me af en naar achteren. Er had geen twijfel mogelijk moeten zijn: Nee Erwin, jouw handen zijn niet welkom op mijn lijf. Ik draaide me om en begon wat solo te dansen. “Wat moet je nou met Arjen als je mij ook kunt hebben” zei hij, zonder dubbele tong maar wel met een aangeschoten volume. Ik had geen zin in ophef en kende zijn driftige buien uit de klas veel te goed. Toen hij zijn hand op mijn schouder legde en me naar zich toe probeerde te trekken, had ik daar soepel onderdoor willen duiken en lachend willen ontsnappen.

“Doe niet zo lomp, eikeltje.”

Dat was onverwacht. De stem was van Theo en de opmerking bracht me zo van mijn à propos dat ik vergat van Erwins greep weg te duiken. Theo? En dan die woorden! Theo was een muurbloem, zo’n jongen die je alleen waarneemt als de leraar vertelt wie het proefwerk het best gemaakt heeft. Lief, maar van een andere planeet. Erwin was ook heel even van zijn stuk, maar zijn instinct nam het over. Zijn drift was aangezet, ik voelde het in de greep van zijn hand op mijn schouder. “Je w...” begon hij, maar Theo zat ertussen. “Als ik meneer Mantel vertel dat je dronken bent, word je van school gestuurd, dus ik zou me maar koest houden als ik jou was.”

Waar haalde dit knulletje ineens al die bravoure vandaan? Hij was zelf hartstikke nuchter; daar kwam het niet van. En het onvoorstelbare resultaat: hij leek succes te hebben. Erwin draaide zich om, kwaad en vol alcoholadrenaline, maar hij vocht niet, hij vluchtte; hij liep het zaaltje uit. Buiten dat zaaltje waren alleen de kantine en de buitendeur. Hij ging vast niet zelf naar meneer Mantel. Even was ik serieus onder de indruk van Theo.

“Wat ehm... wat ridderlijk van je, Theo!” zei ik, niet onoprecht. Ik wist zeker dat ik dit akkefietje zelf ook prima had kunnen oplossen, maar dat Erwin zijn biezen had gepakt, wat voor de rest van het feestje beslist een verbetering was, dat had ik niet durven dromen. “Graag gedaan!” glunderde Theo. “Ik weet wel een manier waarop je me kunt bedanken trouwens... dansen?”

Dat voelde dan ineens weer onridderlijk.

Maar goed, ik dacht dat het geen kwaad kon. Hoewel Theo bij de helft van de jongens hoorde waar geen meisje ooit mee wil bubbelen, gunde ik hem zijn pleziertje. “Nou even dan” zei ik lachend. De standaard-grap “maar geen vlekken in je broek he” die ik tegen leuke jongens nog wel eens maakte, kreeg hij niet. Op een paar meter afstand zag ik Melissa bijna flauwvallen van verbazing toen ze ons zag. Ze had de aanleiding dan ook niet meegekregen.

Na een minuut of twee, kan ook minder zijn, vond ik het wel genoeg. Ik zat ook helemaal niet lekker in mijn vel na de opdringerigheid van Erwin en daarna het stoerige optreden van Theo. Bovendien vond ik de muziek niet meer leuk en ik wilde gewoon naar huis. Maar waar Erwin gestopt was met zijn pogingen tot aanraken leek Theo te denken dat hij verder mocht gaan, dat hij een soort oudtestamentisch recht had op de overwonnen vrouw. Moest ik hém nu ook weer gaan terechtwijzen? Ik wilde bijna gaan gillen. JONGENS! Maar ja, zou je zien dat er meteen een volgende Don Juan klaarstond om me nu weer van Theo af te helpen en daarna zijn plek in te nemen, en dan de volgende... Ik trok me toch maar los uit de te gretige greep en draaide me om om Theo de les te lezen. Daar kwam ik niet aan toe. Achter hem zag ik ineens dat Erwin terug was, met een blik in zijn ogen die ik niet meer zal vergeten. Hij liep op ons af met een kettingslot in zijn hand, terwijl hij naar Theo keek die, zich onbewust van de persoon achter hem, nog probeerde mij te grijpen. Erwin slingerde het fietsslot met een wilde beweging over zijn schouder, alsof hij wilde gaan uithalen. Ik dacht ‘rustig, rustig, denk na!’ en in dezelfde fractie van een seconde kwam de ingeving ‘dat kan, Jascha, als je de tijd stilzet’. Ik deed mijn vingers in die rare houding en hoefde niet lang te twifelen of het wel werkte, want het was meteen stil. Het geluid, de bewegingen om me heen, de tijd.

Ik voelde dat mijn rechterarm weer terug klikte. Die trok ik snel weer los uit die terugkeerhouding, de tijd moest nu even stil blijven staan; ik moest eerst rustig kunnen nadenken! Het was daar op dat moment dat ik begreep dat ik de tijd het best kon stilzetten als ik in beweging was, zodat het niet meteen weer voorbij kon zijn, zoals de allereerste keer.

Het was dus toch echt geweest, mijn lange nachtmerrie. Dat wist ik wel, of nee – ik had mezelf wel verteld dat ik dat wist, maar als ik helemaal overtuigd was geweest, waarom was ik nu dan zo verbaasd? Ik kon gewoon de tijd stilzetten! Ik liep – en wat voelde dat weer traag! – om de versteende Theo en Erwin heen, nam goed in me op wat ik zag. Het fietsslot in Erwins hand zweefde dreigend over zijn schouder in de lucht, bijna net zo dreigend als zijn ogen keken – gruwelijk wat duivels waren die. Ik kon aan het slot niet zien of het nog naar achteren bewoog of alweer op de terugweg was om uit te halen, maar de richting was duidelijk: Theo's hoofd.

Het liefst zou ik het kettingslot uit Erwins hand halen en dan de tijd weer door laten gaan. Maar alles moest weer terug op de beginplek, dat herinnerde ik me veel te goed. Wat kon ik dan aan de situatie veranderen om dit niet nog verder te laten escaleren? Ik zou alvast kunnen kijken waar de EHBO-spullen lagen, zodat er geen tijd verloren zou gaan als Theo's hoofd geraakt was. Dat was het eerste dat ik bedacht. Het tweede was dat ik alle tijd had om iets beters te bedenken. Dat besef bracht kalmte in mijn hoofd. Ik wist hoe ik de tijd weer kon laten doorgaan en ik wist dat ik waarschijnlijk geen grote trage afstanden hoefde af te leggen. Ik hoefde niet overhaast te beslissen; er waren misschien wel betere ideeën dan zoeken waar de verbandtrommel was.

Erwin had zijn jas aan, een olijfgroen bomberjack met op de achterkant de woorden *Fear* en *Less* met een spatie ertussen. Ineens bedacht ik dat ik iets moest onthouden voor na de stilte, een soort bewijs dat het echt was geweest – en deze jasachterkant zou ik niet gezien hebben zonder de stilte. Hoewel? Erwin droeg deze jas vast veel vaker. Als dit een droom was dan zou ik ongetwijfeld uit een ander stukje geheugen die jas-woorden hebben kunnen opduiken en onderbewust in het

droomverhaal kunnen zetten. Niet sterk genoeg als bewijs – ik moest iets overtuigenders bedenken.

Wadend door de lucht, laverend tussen de klasgenoten die in de vreemdste houdingen op de dansvloer stonden, bewoog ik naar de deur waar Erwin net door binnen was gekomen. Die deur stond open en een meisje uit een van de andere derde klassen was net naar het halletje erachter aan het gaan; misschien had ze Erwin zien binnenkomen en was dit haar vluchtreactie? Ik wilde haar niet verschuiven – dan moest ik haar ook weer precies terugkrijgen – maar ik wilde er wel langs. Om nou over haar heen te klimmen, dat vond ik wat ver gaan – al had ik het wel gedaan als het moest natuurlijk. Onder haar elleboog, naast haar benen, was genoeg ruimte om op mijn zij doorheen te passen. Licht overmoedig liet ik me voorovervallen. Door het lage niveau van zwaartekracht voelde het een beetje als vliegen, leuk! Ik greep de deurpost onder haar arm en trok mezelf langs haar naar het halletje. Dat was niet precies zoals vliegen of onder water zwemmen, want daar zak je niet of nauwelijks naar beneden en hier wel, maar het had er toch iets van. *Zwemmen in verdund water*, schreef ik later in mijn dagboek. Het kostte geen moeite en ik stond vlot weer op mijn benen.

Het keukentje had vroeger misschien een deur gehad, maar nu was er alleen een deuropening. Er waren geen resten van scharnieren te zien. Een van de mentoren zat achterin op een stoel, de ander stond half voorovergebogen bij een krat met grote colaflessen. Er stonden ook drie leerlingen in de ruimte, één met een vol plastic bekertje en twee met een lege. Geen van vijven keek in de richting van het halletje; ze hadden Erwin dus waarschijnlijk niet zien langskomen met zijn fietsslot en zijn driftige blik. Van deze mensen, waaronder de enige twee volwassenen, hoefde ik geen redding te verwachten. Toch maar kijken of ik de EHBO-doos kon vinden dan. Manoeuvrerend tussen de vijf aanwezigen keek ik eerst in een hoek achter het keukenblok en daarna in de twee meest voor de hand liggende kastjes. Meer hoefde niet, want in het tweede dat ik opende zag ik een witte blikken kist met een rood kruis erop. Dat moesten de eerstehulpmiddelen zijn. Ernaast stond een doos vaatwastabletten van een merk waar ik nog nooit van gehoord

had: Ecover – dat was een mooi bewijs voor na de stilte, want het zat in een afgesloten kastje waar ik nog nooit in had gekeken! Dan moest ik wel eerst bedenken hoe ik het Erwindrama zo goed mogelijk kon laten aflopen.

Hoe kon ik de toekomst nou toch veranderen zonder dat ik het heden kon aanpassen. Het was een lastig raadsel, maar ook toen vond ik lastige raadsels eigenlijk alleen maar leuk. En ik bedacht iets! Ik zou Theo en mezelf ergens heen kunnen trekken om onder de aanval van Erwin uit te komen! Zou ik dat snel genoeg kunnen doen? Was er een richting waar we veilig zouden zijn? Als ik ging terugklikken moest ik dat meteen doen, dat zou heel veel concentratie kosten en het mocht niet fout gaan, maar het was een plan! Beter dan de EHBO-kist.

Terug naar de danszaal dus weer. Leek het nou maar zo, of bewoog ik echt iets minder traag dan bij mijn eerste lange stilte? Het lopen voelde nog steeds als waden, maar iets minder stroperig dan toen. Ik dacht na over mijn volgende stap, over de toestand daar op de dansvloer; ik zuchtte en was opnieuw verbaasd van mijn eigen geluid dat de absolute stilte verbrak. Dat was waar ook, ik kon mezelf horen tijdens stiltes. Ik probeerde “Hallo” te zeggen en dat lukte maar klonk vervormd, een beetje zoals je jezelf hoort als je je oren dicht houdt, maar dan lager. Waarom hoorde ik mezelf eigenlijk niet de hele tijd ademen? En toen besepte ik dat ik helemaal niet ademde in de stilte. Ik kon wel lucht inhaleren en uitblazen, maar dat deed ik niet, niet automatisch, het was niet nodig. Raar! En wat mijn stem betreft – zolang ik niemand tegenkwam die ook de tijd had stilgezet, leek me dat weinig toegevoegde waarde te hebben. Nee, ik dacht niet serieus dat ik iemand kon tegenkomen hoor. Als er al andere mensen zouden zijn die de tijd konden stilzetten, dan was de kans toch nul dat ze het precies op hetzelfde moment zouden doen. Achteraf kan ik zeggen dat ik echt nooit bang ben geweest om iemand anders bewegend tegen te komen.

Ik dook door het “verdunde water” terug langs het meisje in de deuropening van de zaal; iets te overmoedig want ik kwam al voor haar op de grond terecht en moest me met mijn handen afzetten om erlangs te komen, waarbij ik haar ook nog raakte. Dat kon beter. Gelukkig voelde haar stenen beeld er niets van.

Om zeker te zijn dat ik niet per ongeluk zou terugklikken, liep ik wel om Erwin heen, ook tussen Erwin en Theo maar vooral niet naar de plek waar ik had gestaan, voor Theo. Ik speelde na hoe het kettingslot in Erwins hand zou gaan bewegen, waar het zou aankomen. Op Theo's hoofd, duidelijk. Jammer genoeg was het slot zo lang dat het Theo ook nog zou raken als ik hem naar me toe zou trekken. Hij moest dus naar links of rechts. Dat zou allebei de kanten op kunnen – er waren geen muren, tafels of klasgenoten vlakbij – maar zou het wel werken? Als ik Theo opzij ging trekken, dan zouden zijn voeten niet of nauwelijks verschuiven; hij zou alleen zijwaarts omvallen en dan zou het slot alsnog hard op zijn arm of heup terecht komen. Misschien wel op mijn eigen arm waarmee ik hem opzij duwde. Ik zou hem ook heel hard tegen Erwin aan kunnen duwen. Als Erwin nu nog het slot naar achteren aan het zwaaien was, zou dat helpen, dan kwam hij er niet aan toe om uit te halen. Maar als dit al de beweging naar voren was, dan zou in het ergste geval het slot over Theo heen recht op mij komen! Om dat te voorkomen zou ik tegelijk Theo tegen Erwin aan moeten duwen en zelf opzij moeten springen. In een halve seconde of zo?

Dit leek het ook niet te worden. Of ik moest echt niets beters kunnen bedenken, dan moest ik de gok toch maar wagen. Ik probeerde nog van alle hoeken naar Erwin en het zwevende fietsslot te kijken, of ik erachter kon komen welke kant het slot op aan het bewegen was, maar ik vond geen enkele aanwijzing. Hij hield het slot zelf, waar de sleutel nog in zat, in zijn vuist; de ketting zat daar met één uiteinde in vast, de rest zweefde er in een flauwe bocht achter. Ik zou het slot open kunnen maken, zodat de ketting er misschien uit zou vallen. Nee, dat kon ik helemaal niet, want alles moest precies zo zijn als bij het begin van de stilte. Tenminste... wás dat wel zo? Ik had dat aangenomen, en het had me terug laten keren na die vreselijke eerste stilte; maar wist ik dat wel zeker? Ik had die eerste keer vast niet alles exact op de juiste plek teruggekregen – de struik waar ik op gestaan had, de bal, de dingen op tafel bij Nikki. Of zouden die dingen uit zichzelf precies teruggeklikt zijn? Misschien was het alleen maar nodig dat *ik* op precies dezelfde plek terugklikte!

Als het helemaal niet nodig was – waar ik zo overtuigd van was geweest – dan zou ik misschien wel dingen kunnen verplaatsen! Ik kon het op zijn minst uitproberen, en dan kijken of ik terug mocht klikken. Als dat niet ging, moest ik alles gewoon alsnog terugplaatsen waar het vandaan kwam en een nieuw plan bedenken. Het was maar een experiment; in de categorie baat het niet dan schaadt het niet. Als het zou werken zou dat super zijn. Ik besloot dat ik zo min mogelijk wilde verplaatsen omdat dat allemaal terug moest als het niet zou lukken; precies genoeg verschuiven om de situatie te redden als het wel mocht. Geen mensen, misschien zouden die wel doodgaan van het verplaatsen, of iets breken of zo. Het kettingslot, dat moest in elk geval weg.

Erwin had het slotdeel van zijn fietsslot dus in zijn vuist, de sleutel stak aan de voorkant uit en de U-vormige beugel net aan de achterkant. Ik ging naast hem staan aan de kant van zijn uithalende hand en draaide aan de sleutel, die met enige moeite – maar zonder dat het kracht kostte – bewoog, maar geen klik gaf. Ik herinnerde me de deurklink thuis: er is geen tijd, dus ook geen reactie; het slot was nu open maar zonder tijd kon de veer het slot niet open laten springen. Dat moest ik zelf doen. Terwijl ik de sleutel vasthield trok ik aan de beugel aan de achterkant en die liet toe dat ik hem uit het hangslot trok. Ik had de sleutel helemaal niet hoeven vasthouden want die sleutel zou ook niet teruggesprongen zijn, maar ik moest alles nog leren hè.

Nu kon ik de eerste schakel van de zware ketting uit het slot halen. Ik probeerde me voor te stellen wat er bij de tijdhervatting zou gebeuren als Erwin al naar voren aan het uithalen was. Dan zou zijn arm plotseling veel sneller gaan omdat hij ineens minder gewicht meetrok, maar zijn vuist zou Theo niet raken; daarvoor was de afstand te groot. Erwin zou misschien zichzelf bezeren; daar zat ik niet mee. Maar de ketting, zou die nog naar voren vliegen en in de buurt van Theo's hoofd komen? Voor de zekerheid duwde ik de hele ketting een halve meter naar beneden; als die door zijn snelheid nog verder zou vliegen zou Erwins rug die klap krijgen. Tevreden deed ik een stap terug en dacht ik alles nog eens door. Dit zou echt kunnen helpen! Als het mocht van de tijdjury, deze verplaatsing. Als het niet mocht, moest de ketting weer terug; dat was te

overzien. Hoe zou Erwin reageren? Ik keek nog eens naar die furieuze blik. Hij was zo kwaad. Als zijn uithaal met de ketting niet werkte omdat het slot het ineens begaf, zou hij dan opgeven en afdruipe? Hoe meer ik er over nadacht, hoe minder ik erin geloofde. Hij zou juist bozer worden, zijn vuisten gaan gebruiken, of misschien Theo wel bij zijn nek pakken of zo. Het was niet genoeg.

Gelukkig bedacht ik nog iets extra's.

In mijn hoofd vochten enthousiasme, spanning en de roep om zorgvuldig te zijn om de eerste plek. Ik waadde terug naar de plek waar ik de tijd had stilgezet. Terwijl mijn lichaam stukje bij beetje vastklikte speelde ik het plan na in mijn hoofd en zette me scherp. Het zou snel gaan. Mijn linkerhand met de gekke vingers deed ik als laatste in de terugklichouding en daar was de muziek weer. Meteen duwde ik Theo hard naar rechts, die daardoor bijna viel maar uiteindelijk een paar meter verderop zijn evenwicht hervond. Erwins hand bewoog zoals verwacht: alsof hij met een slot wilde uithalen. Zonder slot mislukte dat faliekant en naast de duivelse boosheid zag ik meteen ook wat verbijstering in zijn ogen. Er was lawaai van de slotketting die achter hem via zijn rug op de grond viel en toen begon ik zo hard te lachen als ik kon, terwijl ik naar beneden keek en daarna recht in zijn ogen en weer naar beneden. De duivel vertrok uit zijn ogen. Erwins gezicht trok wit weg; hij keek geschrokken naar beneden, greep naar zijn afzakkende broek waardoor hij het slot uit zijn hand liet vallen, trok zijn broek zo snel als hij kon een beetje op, griste slot en ketting van de grond en strompelde meteen naar buiten.

Ik liep een paar seconden later zelf ook rustig richting de uitgang om zeker te weten dat hij echt ging vertrekken deze keer. Dat bleek gelukkig het geval te zijn. Theo was naar een stil hoekje van het zaaltje afgedropen. Hij had nog net kunnen zien dat Erwin zijn fietsslot van de grond pakte, en als hij een beetje slim was, had hij kunnen bedenken dat er iets ernstigs was voorkomen door mijn duw. En anders had hij geconcludeerd dat ik hem niet in mijn buurt hoefde, ook goed. Melissa zag dat er iets aan de hand was, niet wát er aan de hand was, en liep achter me aan het zaaltje uit.

In het keukentje was niemand die wist hoe bijzonder mijn ervaring net was geweest. Hoe het bijna heel erg uit de hand was gelopen. Dat ik zonder dat hij het gemerkt had Theo's broek had opengemaakt en een stukje naar beneden had getrokken zodat net het kleine bobbeltje in zijn saaie boxer te zien was.

“Cola?” vroeg meneer Mantel.

“Ja, light graag” zei ik. Ik ging zitten. Het waren dezelfde leerlingen die ik net ook al in de keuken had gezien, maar zij hadden mij natuurlijk niet gezien.

“Ik kan door kastjes heen kijken,” zei ik. “In dat kastje daar zit een EHBO-trommel en een doos Ecover.”

“Gaat Jascha goochelaar worden?”

Dat werd gezegd met een toon die me belachelijk moest maken.

“Kijk nou maar.”

Het kastje ging open en het klopte.

“Ecover, nog nooit van gehoord!” zei de andere mentor.

“Ze heeft hier vast al eerder gekeken” zei een klasgenote.

“Wat zit er in mijn linkerbroekzak?” vroeg Melissa.

“Ik doe niet al mijn trucs zo snel achter elkaar” zei ik lief lachend. Daar kwam ik mee weg. En ik besepte dat er wel degelijk leuke dingen te doen waren in stiltes. Helemaal nu ik toch mocht verplaatsen.

Toen ik Melissa vertelde dat Erwin met een slot als wapen was binnengekomen en dat het maar nét goed was afgelopen, had zij ook geen zin meer. We fietsten samen, direct nadat onze cola op was, richting huis.

(6)

De ervaringen die ik in de vorige hoofdstukken heb beschreven, heb ik vooral gebaseerd op mijn dagboeken. Het is nu zoveel jaar later dat ik veel van de details echt niet meer zou weten. Bijvoorbeeld wat er achterop Erwins jas stond, dat zou zonder mijn dagboek niet in dit verhaal gekomen zijn. Andersom gebeurt soms ook, dat ik tijdens het schrijven ineens iets herinner van vroeger dat ik nooit in mijn dagboek heb gezet. Ik schrijf dit boek natuurlijk wel met mijn kennis en ervaring van nu, maar ik doe mijn best te beschrijven wat ik toen gevoeld moet hebben.

Oh ja, je kunt makkelijk op het verkeerde been gezet worden door dit boek. Omdat ik voornamelijk de stukken uit mijn herinnering en dagboek opschrijf die iets te maken hebben met de stiltes, lijkt ik misschien wel heel erg nerderig of verstandig of saai of zo. Niet waar hoor! Ik was óók gewoon een gewoon meisje! Met verliefdheden, onzekerheden, ongesteldheid, ruzies, twijfels over de zin van het bestaan en van school in het bijzonder, en elke dag innerlijke strijd over make-up en kleren. Maar ja, als ik dat ook nog allemaal ga opschrijven, dan duurt het boek helemaal zo lang. Dat schrijf ik misschien nog wel eens in Jascha 2 of zo, haha. Nee, alle gekheid op een stokje: de rest is niet zo heel boeiend. Koop een tienerromannetje en je weet het. Ongeveer. Niet dat ik nou meteen het meest gemiddelde meisje was; ik zou ook zonder die truc met de tijd wel een beetje bijzonder zijn geweest. Maar de meisjes in die romannetjes zijn ook niet gemiddeld.

Het blijft ingewikkeld, of raar, om goede woorden te bedenken voor de tijd tijdens mijn stiltes. Die stiltes duren nul seconden, de tijd staat helemaal stil, maar toch duurt het soms lang. Dan ben ik 'een tijdje' aan het denken, maar dan zonder tijd – dat klinkt meteen als een tegenspraak en zo voelt het ook elke keer als ik er goede woorden voor probeer te vinden. Ik hoop dat het je niet erg stoort, want ik weet niets beters. Voor mij lijkt het alsof de tijd wel doorgaat; ik kan makkelijk 21, 22, 23 denken tijdens een stilte en dan zou ik dat willen omschrijven als 'een paar seconden' terwijl er helemaal geen seconden voorbijgaan.

Van de laatste stilte met Erwin en Theo had ik veel geleerd, waarvan voor mij het belangrijkste was dat ik iets kon hebben aan het stilzetten van de tijd. Het was niet meer puur een zinloze, gekke, saaie rariteit. Ik had ontdekt dat ik wel degelijk objecten mocht verplaatsen voor ik de tijd weer liet ingaan, dat het me zelfs lukte om iemands broek naar beneden te doen. Dat was een heel rare beleving, omdat in een stilte alles als steen aanvoelde, dus ook die broek; maar dat het een soort kneedbare steen werd zodra ik die broek had opengemaakt en naar beneden duwde. Feitelijk vervormde de kleding niet anders dan normaal als er wel tijd is, zoals de meeste dingen redelijk normaal bewegen, alleen trager en uitsluitend daar waar ik duwde of trok. Zodra ik iets niet meer aanraakte, bleef het op die plek en in die houding staan. Ik had Erwins broeksknoop geopend, daarna de gulp, en toen een plooi gemaakt in zijn broekspijpen waardoor ik de broek makkelijker omlaag kon trekken, net zolang tot, nou ja, tot ik het leuk genoeg vond. Dat ik heel even geknepen had, stond niet in mijn dagboek. Dat Erwin iets schreeuwde dat op Au! leek, direct nadat de tijd weer verder was gegaan, dat stond er wel. Daar heb ik later nog vaak over nagedacht.

Ik ademde niet tijdens de stilte, dat had ik nu ontdekt. Ik fantaseerde dat ik dan heel lang onder water kon blijven, misschien wel onbekende dieren van de diepzee kon meenemen naar boven (biologie vond ik ook al zo'n leuk vak). En ik had geleerd dat ik in de stilte dingen kon zien die ik anders niet kon zien – de achterkant van een jas, of de binnenkant van een kastje. Ik zou straffeloos kunnen afkijken! De ideetjes die ik had, schreef ik vanaf toen bijna altijd op in mijn dagboek. Dat zal ik tussendoor zo af en toe overschrijven hier.

Wat ik niet wist, en waardoor ik me wel wat ongerust maakte – zeker nu ik het wat leuker begon te vinden – was hoe vaak ik de tijd nog stil zou mogen zetten. Niet dat ik het meteen nog honderd keer wilde doen hè. Het had enorm geholpen deze keer en ik kon er heerlijk over fantaseren, maar het leven in een stilte was zo traag als stroop; dat was soms wel heel even leuk – zoals bij het zweven door de deur – maar zelfs daar vond ik dat het

wel wat mocht opschieten, en op alle andere momenten was het gewoon vervelend. Ik besloot het alleen opnieuw te proberen als ik wist dat het zin zou hebben. En zin was dan zin voor een veertienjarige, dus vooral als het veel lol gaf. Tegelijk mocht ik er nooit van uitgaan dat het wel zou gaan werken; want voor hetzelfde geld waren mijn drie wensen nu al in vervulling gegaan.

Het eerste dagboekschrijven deed ik de avond na het klassenfeest, zaterdagavond dus. Zaterdagochtend had ik tenniscompetitie, en omdat mijn team maar uit vier meiden bestond vond ik het onaardig om niet te gaan. Dat ik zo vroeg alweer thuis was op vrijdag had mijn moeder verbaasd, maar toen ik zei dat ik liever fit was op tennis dan slaperig door een saaie klassenavond vond ze dat meteen acceptabel. *Ik ben best een goede puber als het gaat om het in de maling nemen van mijn moeder* schreef ik als eerste regel. En daarna *Wat een stilte was het gisterenavond zeg.*